

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 312/24
4.7.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Станиславе Митровић, председника већа, Јасне Лозук и Татјане Обренчевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., тренутно на адреси ..., чији је пуномоћник адвокат Горан Балтић из Панчева, Мите Топаловића бр. 12, против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник адвокат Ксенија Булатовић из Београда, Душана Вукасовића бр. 64/27, ради заштите од насиља у породици, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене изјављеним против пресуде Основног суда у Панчеву П2 733/22 од 20.3.2024. године, у седници већа одржаној дана 4.7.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Основног суда у Панчеву П2 733/22 од 20.3.2024. године, у делу става првог изреке којим је одбијен као неоснован тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се утврди да је тужена ББ из ... извршила насиље у породици на тај начин што је у периоду од почетка 2020. године до 23.12.2022. године у више наврата псовала и вређала тужиоца називајући га мафијом, ... а његову супругу секташицом, затим што је тужиоцу претила да ће му упасти у кућу и развалити га, што је тужиоца застрашивала ритуалним радњама наводног кађења дворишта и улаза у кућу тужиоца, прскањем куће тужиоца материјалом непознатог порекла док је носила заштину маску и узнемиравала гестикулацијама показивањем средњег прста и хватањем за међуножје, као и у ставу другом изреке, и у том делу се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца.

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Панчеву П2 733/22 од 20.3.2024. године, у преосталом делу става првог изреке којим је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца да се одреди мера заштите од насиља у породици тако што се забрањује туженој свако даље вербално или какво друго узнемиравање тужиоца, односно предузимање било какве радње којом се угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство тужиоца и његове породице која мера има трајати годину дана од дана доношења, с могућношћу даљег продужавања док не престану разлози због којих је иста одређена, да жалба не задржава извршење пресуде о одређивању мере заштите од насиља у породици, као и у ставу трећем изреке и предмет у том делу **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се утврди да је тужена извршила насиље у породици на тај начин што је у периоду од почетка 2020. године до 23.12.2022. године у више наврата псовала и вређала тужиоца називајући га мафијом, ... а његову супругу секташицом, затим што је тужиоцу претила да ће му упасти у кућу и развалити га, што је тужиоца застрашивала ритуалним радњама наводног кађења дворишта и улаза у кућу тужиоца, прскањем куће тужиоца материјалом непознатог порекла док је носила заштину маску и узнемиравала гестикулацијама показивањем средњег прста и хватањем за међуножје; те да се одреди мера заштите од насиља у породици тако што се забрањује туженој свако даље вербално или какво друго узнемиравање тужиоца, односно предузимање било какве радње којом се угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство тужиоца и његове породице која мера има трајати годину дана од дана доношења, с могућношћу даљег продужавања док не престану разлози због којих је иста одређена а жалба не задржава извршење пресуде о одређивању мере заштите од насиља у породици. Ставом другим изреке тужба је одбачена у делу у коме се тражи да се одреде туженој мере заштите од насиља у породици у односу на чланове породице тужиоца тако што би се забранило туженој свако даље вербално или друго узнемиравање чланова породице тужиоца, односно предузимање било какве радње којом се угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство породице тужиоца која мера има трајати годину дана од дана доношења, с могућношћу даљег продужавања док не престану разлози због којих је иста одређена, да жалба не задржава извршење пресуде о одређивању мере заштите од насиља у породици. Ставом трећим изреке одлучено да свака страна сноси своје трошкове поступка.

Против наведене пресуде жалбе су благовремено изјавили тужилац и тужена и то тужилац побијајући је у целости из свих законских разлога, а тужена побијајући пресуду у ставу трећем изреке у погледу одлуке о трошковима поступка због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност првостепене пресуде у границама овлашћења прописаних чланом 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр.72/11 са каснијим изменама и допунама), који се примењује на основу одредбе члана 202 Породичног закона (“Службени гласник РС”, бр. 18/2005 са каснијим изменама и допунама), апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца делимично основана, а да је жалба тужене основана.

У спроведном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, у делу у којем је првостепена пресуда потврђена, на коју неосновано жалбом тужилац указује, с обзиром да су у пресуди наведени јасни и непротивречни разлози о битним чињеницама, па побијана пресуда у овом делу нема недостатака због којих се не може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је син тужене и до новембра 2023.

године су живели на истој адреси у ..., улица ..., у одвојеним стамбеним објектима који имају исто двориште, с тим да двориште има два улаза, један из улице ..., а други из улице ..., при чему тужена користи цело двориште и оба улаза, две куће и једну гражу, а тужилац и његова породица улаз из улице ... и кућу до тог улаза. На свим објектима као и на парцели парничне странке су сувласници. Тужена је у кући почела да живи 2000. године када су она и отац тужиоца завршили радове на изградњи куће својим средствима. Кућа у којој је до новембра 2023. године живео тужилац је саграђена 1978. године а саградили су је отац тужиоца, његов деда по оцу и тужена. У овој кући тужилац је живео са својим родитељима до 1984. године када се породица преселила у стан у ... улици. Након што се оженио и засновао своју породицу тужилац се преселио поново у породичну кућу у којој је донедавно живео (сада се из куће иселио са супругом), а у претходном периоду до пре неколико година са њима је живела њихова ћерка која се у међувремену удала и одселила. Тужена је након изградње нове куће са оцем тужиоца који је у међувремену преминуо, почела да живи у предметној кући која је у оквиру заједничког дворишта. Кућа у којој је тужилац живео са супругом, такође је у сувласништву парничних странака а поступак деобе имовинске заједнице није покренут нити спроведен. Породични односи између парничних странака су трајно поремећени почев од 2018. године. У протеклих неколико година немају никаквих контаката и међусобно не комуницирају, а са туженом не комуницирају ни супруга ни ћерка тужиоца.

Дана 23.9.2020. године тужилац је Полицијској управи Панчево поднео пријаву против тужене због извршеног психичког насиља које се огледа у томе да је иста тужиоца и чланове његове продице омаловажавала, критиковала за све што ураде или не ураде, када примају госте кроз прозор вређа и псује, али никог директно, с тим што се гости због тога осећају непожељни. Неконтролисано и вулгарно се обраћа људима који им долазе у госте а због понашања тужене тужилац је постао срчани болесник са уграђених пет стентова што је туженој као пензионисаној медицинској сестри познато. Такође, тужена долази до камере коју је тужилац поставио испред врата своје куће, хвата се за међуножје, окреће задњицу према камери и удара се по њој, изговара разне вулгарности, иако се лично не обраћа и не вређа тужиоца и његову продицу али иде по дворишту и размењује вулгарне дијалоге са подстанаром. Дана 27.4.2021. године тужилац је ПУ Панчево такође поднео пријаву против тужене због психичког насиља извршеног према њему и његовој супрузи на тај начин што је у последња три дана ишла по дворишту и у руци држала флашу са прскалицом, прскала неком течносту траву, бетон, кваке, чесму, врата, што је тужилац видео преко постављених надзорних камера, за шта он претпоставља да ради како би отровала тужиоца и његову супругу и њихове кућне љубимце, а умела је да иде са кандилом и изговара ружне речи с тим што никада није гледала према кући тужиоца нити икога ословљавала једино је претходно у присуству полиције изговорила речи “ј..... матер онима у кући” мислећи на тужиоца и његову супругу. Дана 30.4.2021. године тужилац је ПУ Панчево пријавио узнемиравање које је његова мајка извршила 29.4.2021. године када је стала испред надзорне камере и (у времену од 19,05 до 19,30) причала: “Ја ћу да ти ј..... нану, само полако, немој да вам дођем главе, ј..... вам маму и вама и онима које доводите, кључ да ми направите и да се селите одмах”. Тужилац и његова супруга су се због ових изговорених речи осећали угрожено, а тужена је постала још агресивнија испред камера од када је почела да долази полиција. Дана 1.7.2022. године тужилац је ПУ Панчево поднео пријаву против тужене због извршеног породичног насиља на начин да је тужена 29.6.2022. године

долазила до камере која се налази изнад његових улазних врата и гледајући у камеру показивала средњи прст затим се мало удаљила и почела да виче: "..., где је ... љуби га мајка, онај што коље за ...", "Нисам питала да ли смем да залијем...мамицу им ј.... газдама...када ја развалим врата и уђем да видим да ли има сечених глава", након чега није видео мајку али се плашио јер не зна на шта је све спремна. У вези са наведеним пријавама према туженој нису изречене санкције пред судом нити је исто добило судски епилог. Дана 29.4.2021. године тужена је пролазила заједничким двориштем, отворила је чесму при чему је размак између улазних врата и чесме око четири метра и изговарала следеће речи док је причала сама са собом "Ухватили сте се са неидентификованим типовима...да ме терају из моје куће, маму вам ј.... у п...., ј.... вам матер свима, немој да вам дођем главе, ти ћеш мени да доводиш милицију у кућу, ја да те нападам, ја вас да нападам са обе поломљене руке дабогда вам све руке биле као моје". Док је изговарала ове речи тужена је све време била окренута ка чесми. Истог дана је сипала у канту за заливање воду из чесме у дворишту и док је сама била у дворишту и причала сама са собом изговарала је следеће речи: "Не смем дупе да почешем да ме не пријаве, милиција што не хвата криминалце ... него хвата мене, мене су у мојој кући дошли да дркају, ј.... им маму да им ј.... Зашто ми нису дали записник, сад ћу да им ј.... матер на телевизији ... још само бомбу да добијем. Ј.... ли ти маму у пичку. Он мени да врти пиштољ, он мени да показује пиштољ који сам ја купила ... да ми прети, тако су се договорили. Одузели су ми пиштољ, скините број да можете да идете да убијате, он ће мени да показује пиштољ, полицајац мајку му ј.... у п..... То је био прави полицајац све се бојим.... полицајац да пита ко чисти, срам га било. Полицајац, толико је службен био да је стајао и гледао да ли имам прашине у кући не би ли ме отерали у лудницу... маму вам ј.... и теби и њима". Разговарајући сама са собом том приликом тужена је изговорила и следеће речи: "Зашто држиш, бојиш се да ти га скинем, само ако га не скинеш за три дана, шта ће ти видео надзор. Три дана док ти рок истекне иначе лети чекић, гледаш ли да ли чешем рибу или не чешем...могу да шетам ако хоћу гола. Ти ћеш да ме срећеш да ме контролишеш и контролишеш ко долази, шта се бојиш да имам швалера, камо среће да имам.". Тужена је без присуства других лица говорила сама са собом изговарајући речи: "Они мене терају из моје куће, ја будала се склањам, коме да се склањам марш бре у п.... материну ко је то правило, имам слике, како је изгледало ј.... ли вам маму вам ј.... и ономе ко вас штити кога доводите и кога сте позивали да интервенише, то су све другари, ко зна шта кријете и кога кријете горе кад не дате да видим, чега се бојите да не нађем можда неки узорак и све то" - не гледајући у камеру видео надзора док је шетала заливајући цвеће. У делу заједничког дворишта парничних странака са леве стране се налази помоћна просторија, гаража, на средини је чесма, с десне стране рагастол врата а десно је сандуче за струју као и улична капија. Кућа у којој је тужилац живео у време описаних догађаја има засебна улазна врата а тужилац је заменио браву од које тужена нема кључ те више није улазила у овај део непокретности.

Према налазу и мишљењу Центра за социјални рад "Солидарност" Панчево од 17.5.2023. године, породични односи између парничних странака су тешко и трајно поремећени и то траје више година. Кривични поступак покренут 2021 године није окончан а тужилац је више пута пријављивао полицији узнемиравање од стране мајке које је и даље присутно па је тужилац забринут за своју безбедност и безбедност своје супруге што све упућује на закључак да је оправдано одређивање мера заштите од насиља у породици према његовој мајци ББ. Стручно мишљење Центра за социјални

рад “Солидарност” Панчево од 2.2.2023. године такође сведочи о поремећеним породичним односима између парничних странака и оправданости одређивања мера заштите од насиља у породици према туженој. Међу парничним странкама је било неспорно да је пред истим судом у току и кривични поступак у предмету К 195/23 тог суда, по приватној кривичној тужби овде тужене ББ против АА, овде тужиоца, због кривичног дела неовлашћено фотографисање из члана 144 и неовлашћено објављивање, приказивање туђег записа, портрета и снимка из члана 145 КЗ.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је примењујући материјално право и то одредбе чланова 197 и 198 Породичног закона закључио да се понашање тужене не може окарактерисати као насиље над тужиоцем јер се у конкретном случају радило о активностима тужене када је била сама у свом дворишту и том приликом изговарала увредљиве речи и псовке без присуства трећих лица. Према налажењу првостепеног суда тужена је фактички разговарала сама са собом, те није јасно коме је те речи упућивала, а ниједном се лично није обратила тужиоцу ни члановима његове породице, а тужилац, његова супруга и ћерка са туженом нису годинама уназад разговарали нити су остваривали директну комуникацију са њом. Како се ради о субјективном односу тужиоца према описаним догађајима који по својој суштини представљају поремећене породичне односе али не представљају чин породичног насиља, нису испуњени услови прописани одредбом члана 198 Породичног закона за изрицање неке од мера заштите од насиља у породици, због чега је одбио као неоснован захтев тужиоца за утврђење и одређивање мера заштите од насиља у породици. Одлучујући о захтеву за одређивање мера заштите од насиља у породици у односу на чланове породице тужиоца првостепени суд је закључио да тужилац није активно легитимисан да у име супруге и пунолетне ћерке поднесе тужбу, па је у овом делу тужбу одбацио.

По оцени овог суда, као другостепеног, правилно је првостепени суд одлучио када је одбио тужбени захтев у делу којим је тражено да се утврди да је тужена извршила насиље у породици на начин ближе описан у ставу првом изреке побијане пресуде, али из али из других материјалноправних разлога. Наиме, мере заштите од насиља у породици прописане су одредбом члана 198 став 2 Породичног закона и таксативно су наведене у тачки 1-5 цитираног члана, па утврђење да је наведеним радњама тужена извршила насиље у породици није прописано као мера заштите од насиља у породици, већ суд након спроведеног доказног поступка оцењује да ли понашање тужене у конкретном случају представља насиље у породици, ради оцене основаности изрицања предложених мера заштите.

Надаље, према одредби члана 284 став 2 Породичног закона тужбу за одређивање мера заштите од насиља у породици могу поднети: члан породице према коме је насиље извршено, његов законски заступник, јавни тужилац и орган старатељства, из чега произилази да тужилац није активно легитимисан да у име супруге и пунолетне ћерке тужбом тражи изрицање ових мера, како то правилно закључује првостепени суд. Иако је активна легитимација материјално-правни однос странке према предмету спора, па у ситуацији када иста не постоји, нема услова за одбачај тужбе, већ се тужбени захтев мора одбити, чињеница да је првостепени суд захтев тужиоца у овом делу одбацио а не одбио без утицаја је на правилност одлуке с обзиром да је у оба случаја правна последица иста.

Из наведених разлога применом одредбе члана 390 ЗПП у вези члана 202 Породичног закона одлучено је као у ставу првом изреке.

Међутим, одлука првостепеног суда у делу става првог изреке побијане пресуде којом је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се одреди мера заштите од насиља у породици тако што би се туженој забранило свако даље вербално или какво друго узнемиравање тужиоца, односно предузимање било какве радње којом се угрожава његов телесни интегритет, душевно здравље и спокојство се не може прихватити као правилна јер је заснована на битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, на коју се основано указује жалбом тужиоца.

Првостепени суд је приликом доношења одлуке између осталог ценио и стручна мишљења Центра за социјални рад “Солидарност” Панчево од 2.2.2003. године и од 17.5.2023. године у којима је констатовано да је тужилац више пута пријављивао полицији узнемиравање од стране мајке које је и даље присутно и да је из тих разлога оправдано одређивање мера заштите од насиља у породици према туженој, при чему стручно мишљење органа старатељства није прихватио приликом доношења одлуке и оцене оправданости одређивања мера заштите од насиља у породици, налазећи да су исти засновани на чињеници да је тужилац више пута пријављивао полицији узнемиравање своје мајке. Међутим, из наведених налаза и мишљења утврђује се да су стручна лица органа старатељства спровела поступак процене и обавила разговор са обе парничне странке и након тога дали мишљење да тражене мере треба одредити наводећи притом да се тужилац не осећа безбедно. Због тога се основано жалбом тужиоца указује да првостепени суд приликом оцене стручног налаза и мишљења центра за социјални рад у погледу оправданости одређивања мера заштите од насиља у породици према туженој, није дао јасне разлоге због којих исти није прихватио.

Да би мере за заштиту од насиља у породици прописане чланом 198 Породичног закона биле изречене потребно је да суд поуздано и на несумњив начин утврди да је извршено насиље и да код жртве постоји оправдан страх за сопствену безбедност као и сигурност и бојазан да ће насиље бити поновљено. Насиље у породици дефинисано је чланом 197 Породичног закона тако што је у ставу првом одређено да се под насиљем у породици подразумева понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно стање и спокојство другог члана породице док су у ставу другом истог члана наведени карактеристични видови насиља који се у пракси најчешће испољавају уз одређење да се насиљем у породици сматра свако дрско, безобзирно, злонамерно понашање које један члан породице испољава према другом члану породице. Законска дефиниција насиља у породици омогућава свеобухватну заштиту, спречавање сузбијања насиља у породици и обухвата све могуће видове испољавања насиља, а дрскост, безобзирност и злонамерност представљају компоненте насиља у породици и његова суштинска обележја која га јасно разликују од дозвољеног понашања. Стога је независно од интензитета и облика испољавања извршено породично насиље довољан разлог за изрицање мера породично правне заштите при чему мишљење саме жртве о степену опасност која јој прети такође утиче на избор мера заштите које ће бити одређене јер је управо жртва та којој се заштита пружа, због чега је њена субјективна процена кључни фактор приликом избора мера заштите.

Имајујући у виду наведено, те да се тужилац не осећа безбедно због понашања тужене, нејасан је и закључак првостепеног суда да је тужена причала сама са собом и да се никоме није обраћала, те да се радило о активностима тужене када је била сама у дворишту, имајући у виду да је одређене наведене речи и увреде а и претње тужена изговарала (викала) у заједничком дворишту у непосредној близини куће у којој живи тужилац, у време када је он био са супругом у кући те је исте чуо, затим да из одређених речи које је изговарала произилази да се обраћала тужиоцу, те да је изводила одређене радње у заједничком дворишту и испред улаза у кућу тужиоца како то произилази и из страначког исказа тужиоца, због чега је он подносио пријаве полицији због породичног насиља.

Како је побијана пресуда заснована на нејасним и противречним разлозима о битним чињеницама, иста је морала бити укинута у наведеном делу става првог изреке применом одредбе члана 391 став 1 Закона о парничном поступку, у вези члана 202 Породичног закона и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. Укинута је и одлука о трошковима поступка јер иста зависи од коначног исхода спора.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити учињену битну повреду одредаба парничног поступка на коју му је указано и разјаснити да ли постоје разлози за одређивање мера заштите од насиља у породици према туженој, односно да ли се у понашању тужене стичу елементи насиља у породици. Важна карактеристика насиља у породици је то што је оно, по правилу, образац понашања а не изоловани инцидент, с тим што је и у том случају пожељан крајњи опрез и стално подсећање да се никакво насиље не сме толерисати. Односи парничних странака су очигледно поремећени али је потребно поуздано утврдити да ли постоје елементи који би само понашање тужене сматрали психичким насиљем као и дрским, безобзирним и злонамерним у смислу законске дефиниције насиља у породици. У ту сврху првостепени суд ће поново оценити налаз и стручно мишљење надлежног Центра за социјални рад у погледу сврсисходности изрицања тражених мера заштите, при чему ће испитати из којих разлога је дато стручно мишљење о оправданости изрицања мера заштите од насиља у породици, и на ту околност саслушати представника Центра, односно водитеља случаја, након што Центру за социјални рад претходно достави поднесак тужене од 29.5.2023. године са примедбама на поступање водитеља случаја и њихову опсервацију, а ради изјашњења на исте.

Када поступи по примедбама из овог решења, првостепени суд ће правилном оценом изведених доказа у смислу одредбе члана 8 ЗПП, поново одлучити о тужбеном захтеву и донети нову, јасно образложену и на закону засновану одлуку.

Председник већа-судија
Станислава Митровић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић